

NAPREJ

Glasilno Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Revolucija v ruski cerkvi.

»Proletarec« piše: V ravnokar minulem poletju se je izvršila v Rusiji druga revolucija, kateri je zunanji svet posvetil zelo malo pozornosti. Revolucija je bila v pravoslavni ruski cerkvi. Caristična cerkev je padla in vstala je nova, ljudska cerkev, ki se skuša prilagoditi socialni revoluciji. Čudno se sliši: revolucionarna cerkev! Ali tudi to je moralo priti v Rusiji, kjer se je ljudstvo komaj zdramilo iz tisočletne zaspanosti. Komunizem sicer ne priznava nobene vere, ne cerkve, toda ruski kmet je po večini še zmirom tisti kmet, kakršen je bil pred revolucijo: veren je. Zdaj se šele uči brati in pisati in poteklo bo še precej vode, predno bo prodrla vanj duševna revolucija.

F. A. Mac Kenzie, poročevalec čikaških »Daily News«, je pred kratkim poslal iz Moskve sledeče poročilo o revoluciji v ruski cerkvi:

Tihon, patriarh ruske cerkve, ali bolje rečeno papež vzhodne Evrope, je v samostanskem zaporu blizu Moskve, kjer čaka na sodniško obravnavo vsled obtožbe, da se je uprl naredbam sovjetske vlade. Razni nadškofi, škofi, arhimandriti in dekanji so tudi v ječah in čakajo na obravnavo in eksekucijo. Nekaj škofov je bilo odstavljenih; veliko število popov pa ima priliko premišljevat o krščanskih čednostih za debelim zidovjem.

Medtem pa, ko stari glavarji ruske cerkve sede v zaporu, se je izvršila revolucija v cerkvi. Organizacija komunističnih duhovnikov je — z dovoljenjem sovjetskih oblasti — stopila na čelo cerkve, osvojila si je cerkveno premoženje, izgnala Tihonove pristaše na plano in

naznanila, da bo dala Rusiji novo, revolucionarno cerkev.

Program komunistične duhovščine vključuje mnoge reforme, toda glavni namen ni verski, temveč političen. Uporni duhovni hočejo pripeljati cerkev v sedanjo dobo in jo spraviti v skladnost z revolucionarnim gibanjem.

Nihče ne dvomi, da stoji vlada za tem gibanjem. Boljševiki so že pred dolgim časom spoznali, da je cerkev njihov velik sovražnik, sicer pasiven, ki se pa lahko vsakčas spremeni v aktivnega. Zdaj so srečno razorožili tega sovražnika in obrnili njegovo lastno orožje proti njemu.

Pred revolucijo je bila ruska cerkev inštrument države. Vsak vaški pop je bil faktično carjev policaj. Cerkev je bila bogata in seveda korumpirana kakor država. Bila je močna v obredih, toda slaba v veri; ves njen vpliv se je kazal na zunanji v blišču zlata in ornamentov, na znotraj pa je bila gnala kakor carjeva vlada. Nešteti vaški popje so bili nevedni in zabiti kakor njihovi župljani. Nebrojni samostani so bili domovi cele armade lenih in moralno propadlih postopačev. Seveda je bilo dosti dobrih in vdanih kristijanov, toda cerkev v splošnem je propadala.

Nihče, kdor pozna Rusijo, ne taji tega. Cerkev je rabila velike metle. Ali korumpirana, kakor je bila, je imela cerkev v sebi še toliko potenčne sile, da se je uspešno zoperstavila vsaki najmanjši reformi za časa carjev.

Prišla je revolucija. Višja duhovščina je v ogromni večini simpatizirala s carjem. Upala je, da se revolucija kmalu izjalovi, pa je sovražila in preklinjala revolucionarje. Nekaj mlajših popov je

poskusilo z reformami, a bili so potisnjeni na stran. Revolucija je živela, cerkev, desna roka carizma, ni mogla dolgo časa kljubovati. Uporni elementi v cerkvi so poskusili znova in imeli so uspeh. Kmalu sta bili v duhovščini dve stranki. Stari, korumpirani menihi so morali zapustiti prijetne samostane in se oprijeli dela. Cerkev je izgubila podporo države in mnogo vernikov, ali tisti, ki so ostali, so bili toliko večji fanatiki. Vsi nasprotniki boljševikov so nehote podpirali caristične pope.

Ko je nastal v cerkvi razkol, so sovjeti podpirali uporno stranko in začeli gledati na prste Tihonovi duhovščini. Popje, katerim so bili dokazani protirevolucionarni čini, so bili takoj vrženi v zapor. Drugi so imeli neljube hišne preiskave. Zlasti pa je sovjetska vlada pričela paziti, ko so ruski caristi na tujem sklicali konferenco pravoslavne cerkve v Karlsbergu, ki je bila očitno protisovjetska.

V začetku februarja je delegacija kmetov iz gladovnih pokrajin obiskala patriarha Tihona v Moskvi in predložila prošnjo, da naj vodstvo cerkve prodela del čezmernih cerkvenih zakladov in porabi za pomožni sklad za gladne ljudi. Ruska cerkev je neverjetno bogata. Bogastvo enega samega samostana — Trojcka v Sergijevskaji — cenijo na trideset milijonov rubljev. Tihon je odgovoril, da zakladi niso njegovi in da ne more storiti ničesar.

Kmetje so nato šli h Kaleninu, predsedniku centralnega izvrševalnega odbora sovjeto in ga opozorili na bogastvo cerkve ter na bedo prebivalstva. Čez par dni je vlada izdala naredbo s katero je zaplenila vse cerkvene zaklade, vse zlate in srebrne kipe ter posode — izvzemši takih, ki jih rabijo pri obredih

JANKO TELBAN:

Brez cilja.

Po cesti sta korakala, sključena, na hrbtu težo življenja, v žilah nič krvi — izželo jo je delo za druge. Jesenski veter je podil težke deževne oblake od juga, noč je legla na zemljo in umazana cesta se jima je izgubila izpred oči, ko sta stala v daljo, brez cilja, brez doma. Skozi razdrapano obleko je vlekla ledena burja in prsti so jima gledali iz čevljev, kateri so cmokali po kalnih mlakužah, kakor čaplje v močvirju. Iz sence so stopili tovarniški dimniki, iz katerih se je valil dim, težak, zadušljiv, temni zidovi tovarne so se jima zdeli črni, kot je črno življenje se jima zdela pošasti, v njih pa se je pokazala od časa do časa temna senca in zrla iz brezupnega življenja in brezupno noč...

Streljaj daleč od tovarne, pod visokim hrastom sta obstala, da se malo odpočijeta. Žarek luči je posvetil v veli

obraz starega žagaria, kateri je s tresočo roko pokazal na temno zidovje.

»Vidiš, Jurij! Tamle doli leži pokopana moja mladost, moč mojega življenja. Mlad sem bil, komaj mi je bilo šestnajst let, ko sem prestopil prag velikih železnih vrat in pustil za seboj brezskrbno mladost. Nisem še poznal teže življenja, delal sem z mladeniško močjo in nikdar nisem vprašal čemu za koga. Gospod se je vozil v dvovprežni kočiji in jaz sem ga pozdravljal dolga leta, saj mora biti tako, sem si mislil, od nekda je bilo in bo! Zvečer sem se pa napil v zaduhli krčmi ter pozabil na gladni želodec. Dolga je bila doba, zelo dolga in jesen je padla na mojo glavo. Lasje so mi osiveli, roke so se mi začele tresti in delo mi je delalo težave. Nekega dne pa je prišel mojster ter mi je prinesel sto kron in potno palico za moja stara leta:

»Hodite v božjem imenu!«

Takrat, prijatelji, so se mi odprle oči in dve debeli solzi ste mi spolzeli po licu.

Prepozno. V duši se mi je rodilo spoznanje, tam daleč se je blestel cilj, a moje moči so bile že preslabe, da bi ga kdaj dosegel. Lep je bil, poln luči in svetlobe, enakosti in bratstva. Toda spoznanje se je rodilo prepozno. Da bi ga videl takrat, ko je cvetela pomlad, pokazal bi ga, zavpil bi vsem tem tisočim, da je tam daleč rešitev. Hodil sem v mladosti brez njega, ne samo jaz, tisoč nas je bilo, stotisoč, nismo se poznali, nismo vedeli, da smo bratje v delu in življenju, zato ga tudi nismo videli! A danes, ko je prepozno, spoznavam moč krivice, ki se več popraviti ne da. Zavpil bi jim, povedal vsem onim, ki gledajo iz brezupnega življenja v brezupno noč: Bodite složni, enega odnese vihar, več skupaj jih ne more! Za ciljem do zmage!»

Suh kašelj ga je napadel, njegov tovariš je nemo prikimal, glave so klonile na prsa in odšla sta v temno noč brez cilja...

— In jih postavila na trg, skupiček pa porabila za prebivalce ob Volgi, ki so trpeli lakoto.

Naredba je bila takoj uveljavljena. Vojaki so obiskali cerkve in komisarji so pobrali zlate posode, drage kamne s kipov, diamantne krone in dragocene vezene, plašče, stole itd. V mnogih krajih je bil odpor. Množice vernikov so zgradile cerkev in napadle vojake. Bili so boji in tekla je kri. Brusilova, sinaha prejšnjega glavnega poveljnika ruske armade, se je postavila na prag neke cerkve in psovala uradnike, češ, da so židje, ki hočejo oropati Kristusa.

Patrijarh Tihon je delal vse mogoče ovire zaplembi cerkvenih zakladov in javno oštel vse tiste duhovne, ki so se mirno udali konfiskatorični komisiji. Vlada je sklenila, da zlomi odpor opozicije. Uporni duhovni in škofje ter verniki so bili aretirani. Patrijarh Tihon je bil prijet in poslan v samostan v katerem se še danes nahaja zastražen. Vodilni škofje so bili obsojeni na smrt, toda smrtna kazen je bila — izvzemši v par slučajih — spremenjena v petletni zapor. Brusilova je v ječi. Metropolit Benjamin v Petrogradu je bil ustreljen.

Zdaj je prišla prilika za komunistične pope. Izdali so manifest in obtožili patrijarha, da je on kriv prelivanja krvi, ker ni zlepa dal cerkvenega zlata, katerega je itak preveč. Zahtevali so, da se odpove vodstvu cerkve. Pod pritiskom in ker v zaporu ni mogel izvrševati poslov je Tihon prepustil svoje funkcije jaroslavskemu metropolitu Agafongu. Ali predno je Agafong mogel vzeti stvari v svoje roke, je bil tudi on aretiran.

Revolucionarni duhovni so nato izjavili, da cerkev ne more biti brez vodstva, pa so šli in izvolili novega patrijarha. Nadškoj Antonin je bil izvoljen. Izvolili so tudi cerkveni svet, ki ima prevzeti upravo ruske cerkve. Potem so začeli čistiti cerkev. Vsi škofje, ki so Tihonovi pristaši, so bili odstavljani in novi izvoljeni na njihova mesta; drugi metropolit, videč kaj se godi, so se podali, samo da obdrže svoje službe.

Pred kratkim so imeli revolucionarni vodje svoj prvi zbor v Moskvi in izvolili vrhovni svet nove, »živeče cerkve« v Rusiji. Sklenili so tudi, da vse premoženje stare cerkve pripade novi, da morajo vsi nazadnjaki zapustiti cerkev in da bo ruska cerkev odslej hodila roko v roki z rusko revolucijo.

+ **Kemal paša** je naslovil na carigradsko prebivalstvo proglas v katerem pravi, da se bodo njegove čete kmalu objemale z onimi v Carigradu in da so njihove nacionalne želje takorekoč že uresničene.

+ **Grška vlada** je koncentrirala pred Carigradom 10.000 mož. Londonski politični krogi so prepričani, da ni bila situacija še nikoli tako napeta in da visi svetovni mir na zelo tenki niti.

+ **Mobilizacija na Grškem** ni uspela, ker se je odzvala komaj polovica vpoklicanih.

+ **Sovjetska Rusija** je odredila mobilizacijo kavkaških čet, poleg tega pa ima pripravljeno za boj svoje črnomorske brodogradilne. Angleške bojne ladje so zaprle izliv pred Črnim morjem.

+ **»Sjeverna Kommuna«** poroča, da je sovjetska vlada zaradi tega odredila mobilizacijo na Kavkazu, ker hoče iztrebiti bele čete, ki jih vodi bivši carski polkovnik Čolokašvilija.

+ **V Budimpešti** so obsodili 26letnega brezposelnega zasebnega uradnika Ernsta Lipschütza, ki so ga obtožili kurirske službe med dunajskimi komunisti in Moskvo, potem pa, da je prišel s potvornim potnim listom v Budimpešto z namenom, organizirati komunistično stranko, na 12letno težko ječo, 10.000 K denarne kazni in 800.000 K odškodnine. Razsodba sodišča, ki je popolnoma pod vplivom Horthyjevega belega terorja, je osupnila še celo buržoazne kroge.

+ **Rudarska stavka v Moravski Ostravi** še vedno traja. Ministrstvo za javna dela je sedaj pozvalo stavkovni odbor na pogajanja v Prago.

+ **Angleška delavska stranka** je sprejela resolucijo, v kateri energično protestira proti sedanji politiki na bližnjem vzhodu in zahteva takojšnjo odstranitev vlade, ki jo je vodila.

V organizacijah je življenje in moč.

Ko so skušali ameriški železniški magnatje streti stavko železničarjev s tem, da so sklepali separaten mir z železniškimi mehaniki, je priobčila »Enakopravnost« nekaj misli k tem poskusom. Ker je znano, da pri nas ljudje raje verjamejo tujim pričam, podajemo tukaj nekaj mest, ker dokazujejo, da so spoznali tudi drugod, kar spoznavamo mi.

Ni dvoma, da bodo železniški magnatje skušali ustvariti vtis, da so doživeli stavkarji poraz. (Če bi namreč šli mehaniki na delo.) Tako tolmačenje je pač njim v prid in širilo bi se odkrito, ali pa zahrbtno in za kulisami. V interesu kapitalistov je pač, da se ubija morala delavstva. In morala šteje pri organiziranem delavstvu razno toliko kot pri armadi na bojnem polju ali posamezniku. **Pripravi človeka, da izgubi vero v sebe in svojo moč, pa si napravil živega mrliča.** Ravnotako je z organizacijami.

Delavec mora soditi položaj samostojno in brez ozira na to, kar mu pripovedujejo njegovi nasprotniki, ki mu žele pogin. Ne sme sicer sam sebi lagati in si slikati rožnate fantazije na račun trde realnosti, toda še večja napaka bi bila, če bi si ustvarjal temnejšo sliko kot jo opravičujejo dejstva.

Priznati je treba, da bi se bila stavka lahko precej drugače končala in da bi bili stavkarji lahko zmagali na celi črti. Da ni tako, je več vzrokov. Eden izmed glavnih krivcev, da zmaga železničarjev ni popolnejša, je brez dvoma Grable, predsednik Brotherhood of Maintenance Workers. Grable je v tem delavskem boju igral ne-

časno vlogo Judeža Iškarijota. Članom njegove organizacije so bile mezde znižane ravno takrat kot mehanikom, nakar se je članstvo z velikansko večino izreklo za stavko. Toda on mandata članov ni hotel izvršiti. Delavci so sicer po posameznih mestih brez naročila odhajali na stavko, toda to ni dosti zaleglo, kajti manikalo je vodstva. Da bi bilo okrog 400.000 članov maintenance odšlo na stavko skupno z mehaniki bi bile v teku par tednov vse železničarske družbe na kolenih. Pred kratkim so poročali, da je Grable hudo obolel na živcih, kar se popolnoma ujema z njegovim izdaistvom.

To smo omenili, ker smo prepričani, da je najboljša za delavstvo, da nevstraheno pogleda deistvom v lice. Pri tem se ne sme pozabiti, da glavnega cilja, uničenje organizacije namreč, železniški magnatje navzlic vsem svojim mogočnim finančnim virom in navzlic strupenemu delu naletih izdajalcev v delavskih vrstah, niso dosegli. Ako stavkarji niso izvojevali svojih polnih pravic, ni krivda organizacije kot take, temveč izdajalcev, za katere pa so pravzaprav delavci sami odgovorni, ker so jih postavili na vodilna mesta. Dejstvo, da so bili delavci organizirani, jih je rešilo pogina, v bodoče naj iztrebi iz svojih vrst izdajice Grable-ove vrste, pa bodo kapitalisti radi upoštevali njih pravične zahteve, celo, ne da bi se jim bilo treba posluževati štrajka.

Nikdar ne izgubiti izpred oči, da je v organizaciji življenje in moč v razcepjenosti pa smrt in pogin.

cilo, napadajo angleški vladni listi Lloyda Georgeja, češ, da je on kriv angleškega neuspeha ter tudi morebitnega klanja kristijanov s strani Turkov.

+ **Turška konjenica** je oddaljena komaj 100 km od Carigrada, na okupacijo katerega se Kemalove čete mrzlično pripravljajo. V Carigradu se trudijo, da bodo Kemal pašo sprejeli nad vse pričakovanje svečano.

+ **Turški sultan** se je odpovedal prestolu, Parlament je odobril njegovo odpoved.

Dnevne vesti.

Državno gospodarstvo. Po naročilu Uprave državnih monopolov v Belgradu zmanjšuje ravnateljstvo tobačne tovarne v Ljubljani od časa do časa izdelovanje cigar in je zato primorano odpuščati delavstvo. Vzrok tega zmanjšanja tiči bala v tem, da je zaloga cigar, posebno pa mani finih v tovarni tako velika, da bo zadostovala za več let. Sliši se pa od drugih strani, da kadilec na deželi ne dobi toliko cigar, kolikor bi jih hotel. Iz tega bi se dalo sklepati, da se cigar zato tako malo proda, ker je razdelitev prenerodna, ne pa zato, ker so predrage. Glede cen pač ne moremo trditi, da so pretirane, ako primerjamo cene cigar s cenami drugih naših pridelkov in izdelkov. Cigara se je v primeri s predvojno ceno podražila približno petdesetkrat dočim so se drugi naši izdelki in pridelki podražili sto in še večkrat. Pomisliti je treba še to, da je država primorana sirovine za cigare kupovati izključno v inozemstvu (Holandija) in da je pri tem prav balkansko nerodna. Ker se je težko prepričati, če je res, da primanjkuje na deželi cigar, bi bilo umestno da bi kadilci o tej zadevi v časopisju razvili debato in pozvali merodajne oblasti, da se temu nedostatku odpravijo. Kajti le tako dobe na eni strani revnejši kadilci cenejše vrste cigar, na drugi pa revne delavke, ki so zgubile službo zopet zaslužka in kruha.

Vsled potrebnih adaptacij zdraviliških objektov v Topolšici je Zdravstveni odsek za Slovenijo odredil, da se sprejemanje novih bolnikov v sanatorij do nadalje ustavi.

Politične vesti.

+ **V Odrinu** je izbruhnil upor med grško posadko. Grška vlada je poslala v Odrin dva zanesljiva polka, da vstajo zadušita. Grški vojaki hodijo z rdečimi zastavami po mestu ter prepevali komunistične pesmi.

+ **Turško orožništvo** je pri svojem dohodu v Tracijo takoj organiziralo prostovoljske čete, katerih število znaša dosedaj že okoli 40.000. Ker so bili Angleži prisiljeni pustiti turško orožništvo v Tra-

Ministrstvo prosvete je odredilo z odlokom z dne 4. oktobra 1922. P. bu. 5937, da se prošnje za štipendije slušateljev univerze in visokih šol vložijo po izvršenem vpisu pri pristojnem rektoratu, ki prošnje predloži pokrajinski upravi. Prošnje morajo biti opremljene s potrebnimi dokumenti.

Zagrebski vlak je skočil na odprti progi med Ivanić gradom in Dugem selu iz tira. V dveh dneh so se dogodile na tej progi že tri nesreče. Prometno ministrstvo pa se še vedno ni zganilo ter očitno čaka, kdaj ga bodo zbudile iz spanja številne človeške žrtve.

Ljubljana.

iz Strojnih tovarnen v Ljubljani. Prejeli smo sledeči dopis: V Strojnih tovarnah je izbruhnila stavka. Ob tej priliki ne moremo iti mimo gotovih dejstev. Nedavno tega so inserirale Strojne tovarne pri nas radi sprejema večjega števila vajencev za razne stroke. Takrat še nismo mislili, da bodo morali delavci v Strojnih tovarnah boriti se za svoje pogodbeno in zaključene pravice. Če se godi že starim kvalificiranim delavcem tako, si ne bo težko predstavljati položaja onih vajencev, ki so svojim službodajalcem izročeni na milost in nemilost. Tako imajo na pr. vajenci na mesec največ 150 K plače! Posebne vajeniške šole tudi ne morejo vsi obiskovati; da morajo opravljati marsikako delo, ki ne spada v njih stroko, skoraj ni potrebno posebej omenjati. Tako izgleda »domače in narodno podjetje«, ki so ga priporočali nekoč tudi stari socialisti! — Namen, ki ga je imelo ravnateljstvo Strojnih tovarnen z inseratom v našem listu, je jasen: proletarske rodne naj bi dale svojo deco gospodom od Jadranske banke takrat, ko so hoteli šikanirati delavstvo pri pričakovanem mezdne gibanju. Saj kaj drugega od Strojnih tovarnen tudi pričakovati ni bilo! Posebno se je odlikoval ob tej priliki g. Žabkar, ki je izjavil pri zadnji razpravi, da bo z delavci že brez organizacije vse urejeno, da bodo fantje že veseli ter da bodo lahko denar zapili. Morda je imel gospod smolo, da je imel v obratu same pijance, ko je še sam gospodoval. Danes pa misli delavec že tudi na kaj drugega, ne le na pijčo. — Kakor je pri nas marsikatera »narodna« stvar čudna, tako je tudi pri »narodni in domači« tvrdki »Strojne tovarne in livarne« v Ljubljani. Nastavljen je pri njih bivši avstrijski nadporočnik inž. E. Ta gospod ima posebne ambicije, radi katerih trpi delavstvo. Radovedni smo koliko časa bo še mogoč skrit boj dveh ljudi »na enem smetišču«, kakor pravijo pri nas po domače. — Na vsak način bodi našim kovinarjem stavka v Strojnih tovarnah resen opomin, da je naša moč samo v zavednosti in da »kolkor moči, tolko pravice ima delavstvo«. Dolžnost vsakega zavednega kovinarja je da pomaga utrjevati vrste kovinarjev za dobrobit vseli in samega sebe. Kovinarji na plan!

Tvrška Šarabon v Ljubljani je dobila ameriško moko fine kakovosti in jo bo prodajala po 23 kron kilogram.

Celje.

Razmere. (Pogovor na cesti.) Ravno pred Zamparuttijevo zajuterkovalnico sta se srečala Luka in Janez. To ni daleč od kolodvora, pa vendar skoraj v sredi mesta. Povedati moram, da bodo vedeli tudi tisti, ki še niso bili v Celju, Luka je bil suh in vpadel, a skrbno oblečen. Janez pa korenjak. Ko sem malo poškilil, sem

videl, da ima Janez žuljeve roke. Pozneje sem zvedel, da dela v neki tovarni. Zamazan ni bil, ker je bila nedelja. Čujte, kaj sta se pogovarjala:

Janez: Dober dan gospod Luka! Vi pa vsak dan slabše zgledate.

Luka: Kaj bi ne, ko nam gre pa tako slabo. Vsi, kar nas je v državni službi, že obupavamo.

Janez: Kako to? Kaj nimate nič mezdne gibanja?

Luka: Mezdno gibanje. To je silno lepa beseda. Meni jako ugaja, ali naj sam mezdo gibljem? Saj veste, da pri nas nič ni. Eno leto že prosimo, pa nič ne dobimo. Gospod poslanec Kukovec nam je zadnjič obljubil mogoče pa bo sedaj kaj?

Janez: Kdo? Kukovec, kje pa?!

Luka: No na našem shodu v »Unionu«.

Janez: Kaj imate vi tudi shode? Te ga pa še vedel nisem. — Da, je že res! Bral sem v »Napreju«...

Luka: ...Kako v »Napreju«? To je pa silno nesramen list. Zadnjič je popadel g. župana, potem g. Kukovca...

Janez: ...Počakajte no, da vam povem. V »Napreju« sem bral. Pa niste nič dobro opravili. »Naprej« je že večkrat kaj napisal o državnih uradnikih. Je čisto jasno povedal, da ste vi sami krivi svoje revščine!

Luka: Moj bog, kako naj bomo sami krivi? Saj imamo organizacijo...

Janez: ...Ravno tako, kot če bi kovinarsko organizacijo vodil tovarnar Westen.

Luka: Potem imamo poslance. Gosp. Reisner nam gre na roko.

Janez: Čudim se, da ste pri vaši izobrazbi še tako zabiti. Stvar je taka. Takile gospodi kot je Kukovec, dobro vedò, da so potom vaših glasov prišli do mandatov. Sedaj vas pa šparajo zopet do volitev. Par tednov pred volitvami bodo pa rekli: »Mi smo vas rešili...«

Luka: ...za politiko se pa čisto nič ne brigam...

Janez: ...potem zaslužite, da se vam godi še slabše!

Luka: Kaj ste znoreli. Mi vendar ne smemo uganjati politike!

Janez: ...ampak morate delati to, kar vam gospod glavar ukažejo. Čudim se, da še v vodo ne skočite za glavarja. Poglejte, zakaj se pa jaz ne pritožujem toliko. Zaslužim preko 200 kron na dan. Pa se tudi borim. Kaj mislite, da kdo kaj sam da? Nobeden! Mi delavci poznamo razredni boj. Imamo močno organizacijo, katera je naša. Pa ne gledamo, če se bomo komu zamerili, ampak kar udarimo; zahtevamo, če ne dajo, pa stavka! Napravite še vi tako!

Luka: Kako, če je pa organizacija slaba...

Janez: Resnično, prava parada gospoda Žerjava.

Luka: Saj bi radi, pa ne vemo kako? Glejte 7 otrok imam, pa dobim komaj 800 dinarjev na mesec.

Janez: Predvsem glavo pokonci in se zavedajte, da ste človek in da vam pristojna ravno toliko pravic, kot Kukovcu, ali pa navadnemu delavcu. Glejte! Koliko bolj izobraženi ste, pa ste na slabšem kot vsak hlapec! Drugod so državni nastavljenici avantgarda, tukaj ste pa vladna metla. Koren vam je takrat na občnem zboru čisto prav povedal. Sramovali ste se delavca. Spametujte se! Mi vsi vam bomo pomagali. Organizirajte se, pri nas. Zahtevajte, saj zaslužite! Sicer pa stavka za vas tudi ni prepovedana. Zapomnite si: tolko časa boste gladovali, kolikor

časa boste imeli svojo organizacijo samo za parado! Brigajte se za politiko in pomagajte nam, da vržemo sistem, ki vas in nas biča! Potem se pa ne boste pritoževali! Ramo ob rami bomo naskakovali!...

Kar naenkrat sta utihnila. Čudil sem se. Pa ni za zameriti. Glavar so šli mimo. Luka jih je zagledal in zbežal. Janez pa je zagodrnjal. Glad in beda ga bosta že spametovala!

iz strok. gibanja.

Čevljarstva zadruga za Ljubljano in okolico naznanja, da se bo vršil v nedeljo, 15. oktobra t. l. njen letni občni zbor za leto 1921. v restavraciji ge. Mrak, Rimska cesta 4. — Začetek točno ob 9. dopoldne; ako pa ob 9. ne bo sklepčen, se bo vršil v istih prostorih ob 10. ob vsakem številu članov. — Vsled važnosti dnevnega reda in cenika prosimo gg. člane, da se ga sigurno udeležijo. — Odbor.

Stavka rudarjev v Štorah končana. Dne 9. oktobra se je vršila mezdna razprava rudarjev pri podjetju »Rudnik in plavž« v Štorah. Dosežen je bil sledeči sporazum: Delavstvo je razdeljeno v 3 kategorije: kopače, učne kopače in vozače. Plače so jim zvišane povprečno za 25 do 35 kron dnevno, tako, da dobe kopači 140—155 K, učni kopači 130 K, vozači 110 K dnevno. Nabavni prispevek za vsakega delavca znaša 500 K četrtletno. Delavstvo dobi deputatni premog po znižani ceni 30 K za q, katerega je prej plačevalo po 84 K, in sicer dobe oženjeni 300 kg, samci pa 100 kg mesečno. Oduščenega predsednika J. Žibreta sprejme podjetje nazaj v delo. Nihče ne sme biti odpuščen radi stavke.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar velja 62.50 Din, 1 lira 2.70 Din, 1 francoski frank 4.80 Din, 1 češka krona 2.23 Din, 100 mark 2.25 Din, 100 avstrijskih kron 9 par, 100 madžarskih kron 2.67 Din. V Curihu velja 100 naših kron 2.03 švicarskih frankov.

Pismo iz Moskve.

(Anise korespondentka F. P.) So deč po risbah, razobešenih v pisarni občinskega gospodinjkega oddelka, je bilo leto 1920, zelo slabo za Moskvo. Vse sekcije mestne aktivnosti (cestna železnica, plin, avtomobilski promet itd.), kažejo nizko stopnjo v omenjenem letu, nakar stopnjevale plezajo v letih 1921. in 1922.

Cestnoželezniška služba v Moskvi je danes ravno tako dobra kot v kateremkoli drugem mestu, ki sem ga videla v Evropi in Ameriki. Vozovi so zaznamovani z velikimi številkami, kar ne dela nobene težave tujcem, ki ne razumejo ruskega. Pristojbina je znašala tri in pol centa, zdaj pa je pet centov, po deseti uri zvečer pa deset centov, ko se vozijo večinoma taki, ki iščejo zabave. Vsi vladni delavci dobe vozne karte za okrog deset centov na mesec.

Število vozov in pasažirjev električne železnice je zelo narastlo od leta 1920. Cestnoželezniški sistem v Moskvi datira od leta 1905. Takrat je bilo 56 vozov na ulicah. Leta 1915. je bilo 893 vozov. Od takrat je število padalo. Tristo vozov je odpadlo pred revolucijo in leta 1920, sta bila samo še 202. V naslednjem letu je število poskočilo na 282, v juliju 1920, jih je pa že bilo 457, ki so vozili povprečno pol milijona pasažirjev dnevno. To je skoro 50krat več kot pred dvema leti.

Mestni vodovod je bil manj prizadet, kljub temu pokazuje padanje in naraščanje v konsumiranju vode v zadnjih dveh letih. Prve mesece leta 1920. so porabili manj kot enajst milijonov čebrov vode mesečno, zdaj je porabijo več kakor trinajst milijonov. Napredek je značilen radi tega ker je vodovodni sistem zelo trpel v dnevih strašne zime pred par leti, ko je bilo veliko pomanjkanje kuriva. Prebivalci so se stisnili v eno ali dve sobi v hišah in pokurili vrata, pod in vse, kar je bilo lesenega v drugih sobah. Vodovodne cevi so popokale vsled mraza. Škoda, ki je takrat nastala, še danes ni vsa popravljena, vendar se trudi moskovski sovjet, da jo popravi čimprej mogoče. Organizacije in posamezniki prejemajo koncesije od mestne vlade; kdor obnovi in popravi hišo, ima prosto stanovanje za gotovo število let. To pomaga da se popravljajo in obnavljajo hiše na vseh koncih in krajih.

Omeniti je tudi treba dramatični boj ruske vlade s kolero, ki je pobirala žrtve že od leta 1914. Bolezen, ki je še lani zahtevala 200.000 žrtiev, je bila premagana v toliki meri, da so se smrtni slučajji znižali na desetinko gornjega števila v letošnjem poletju.

Vsi ljudje v Odesi, vsi vladni nameščenci v pristanišču Petrograda, vsi vojniki rdeče armade, vsi transportni delavci in več kot poldrugi milijon oseb v Ukrajini je bilo inokuliranih (cepljenih). Zdravstveni komisariat je odredil, da se morajo vsi bolniki takoj premestiti v bolnišnice in izolirati; čiščenje vode je bilo drugo sredstvo boja. To je pomagalo, da so slučajji kolere neprenehoma padali. Da-

nes je še 127 bolnikov v Moskvi in eden v Petrogradu.

Po svetu.

— Kapitalisti si znajo ohraniti vladno nad ljudstvom. Buržoazno časopisje pripoveduje francoskemu kmetu in delavcu, da se njegov največji sovražnik, škodljivec in izkoriščevalec nahaja na drugi strani reke Rene in da mu je ime Nemeč. Nemško buržoazno časopisje trobi nemškemu kmetu in delavcu, da se na drugi strani reke Rene nahaja njegov smrtni sovražnik ki je kriv vse njegove sedanje nesreče. Ime mu je Francoz. Medtem ko se v nemškem in v francoskem buržoaznem časopisju na tak način umetno goji narodno sovraštvo med francoskim in nemškim ljudstvom, se pa nemški in francoski kapitalisti prav po prijateljsko dogovarjajo med seboj o ustanovitvi novega trusta, da bodo ložje izkoriščali nemške in francoske kmete in delavce. Kdaj bodo ljudstva spregledala to igro, ki jo igrajo kapitalisti od tistega časa, ko se je rodil kapitalizem in je zdobil stari fevdni sistem ki je ravno na tak način, toda v manjšem obsegu, ščuval narod proti narodu, da so fevdni gospodje lahko živeli udobno in brez dela?

— Kdaj pride tajfun? — Strašen tajfun je divjal pred kratkem nad mestom Svatovom na Južnem Kitajskem, ki je prizadejal prebivalstvu ogromno škodo in poleg tega zahteval nad 50.000 človeških življenj. K sreči tajfuni niso pogosti, vsaj skozi celo leto ne, ravno sedanj čas je nekaka letna sezona za tajfune. Ravno ob tem času so na obali Kitajske, obrežju Rumenege morja, ob Japonski

in Daljnem vzhodu splohi tajfuni pogosti, toda takega, kakršen je divjal nad Svatovom še ne pomnijo. V evropskih kolonijah, Honkongu in Kantonu izhajajo skoraj dnevno svarila in napovedi tajfuna, ki so označena z znaki, kakršne razume samo izkušen mornar. Tajfun torej največkrat pride ljudstvu nenapovedan in če ga iz opazovalnice napovedo, da divja v drugem kraju iste dežele, že se hiti vse prebivalstvo skrivat in varovat. Vsak v takem slučaju s strahom gleda za znaki iz opazovalnic, izobešena je rdeča zastava, ki pomeni, da je tajfun v daljavi 300 kilometrov, črna pomenja, da tajfun prihaja bliže. Če udari strel iz velikega topa v opazovalnici, ve vsak, da je tajfun samo še 100 kilometrov oddaljen in da bo kmalu divljal nad njim. Barometri delujejo in poročila pošiljajo na vse strani. Ljudje zabarikadirajo vrata z varnostnimi pripravami, in vse mesto kmalu izgleda kot bi bilo obleganá trdnjava. Žive duše ni na ulici, samo v pristanišču je neizmerno vrvenje. Veliki parniki se pripravljajo na hud morskí vihar, ki je združen s celinskimi tajfunom; vsak trenutek jim lahko reši življenje in neumorno delajo za rešitev. Male ladje hite v ozke luke, kjer jih stlačijo drugo k drugi kakor sardine v škatlji. Tedaj zatuli nad mestom in v pristani pričakovani grom, ljudje pa trepetajo v zavetiščih. To se dogodi v sedanjem času po dvakrat na teden, včasih pa tudi pogosteje, dokler traja sezona za tajfune.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Velike fotografije!

povečane po vsaki sliki, društvene skupine, legitimacije za železničarje

izvršuje najfineje po zmernih cenah.

Fotograf „PELIKAN“, Celje, zraven hotela Union.

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepletkano bišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

STONE MALGAJ

Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6

Razno perilo

za dame, gospode in deco
priporočila tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Sube gobe in kumno

kupuje

SEVER & KOMP., LJUBLJANA,
Wolfova ulica 12.

Pletene jopice,

rokavice, nogavice,
najceneje pri:

A. ŠINKOVIC nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Inserirajte v Napreju.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: Din. 60.000.000.

Rezerve: Din. 30.000.000.

Podružnice:

Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SAKSER STATE BANK: Cortland Street 82. New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.